

Bilgi Yönetimi ve Medikal Antropoloji Kesişiminde Etnografik Belgeleme ve Sağlık Kültürünün Dijitalleşmesi

At the Intersection of Knowledge Management and Medical Anthropology:
Ethnographic Documentation and the Digitalization of Health Culture

Hanife Gül BOZKURT^{ID}

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Hizmetleri, Meslek Yüksek Okulu, Aydın, Türkiye

ÖZ

Bu çalışma, bilgi yönetimi ve medikal antropoloji kesişiminde sağlık kültürünün dijitalleşmesi ve etnografik belgeleme süreçlerini incelemeyi amaçlamaktadır. İnceleme sürecinde sağlık kültürünün dijitalleşmesi, dijital etnografi yaklaşımları, etnografik verilerin bilgi yönetimi süreçleri ve kullanılan araştırma yöntemleri temel temalar olarak ele alınmıştır. Çalışma nitel araştırma çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışmada araştırma konusuyla ilgili bilimsel yayınlar doküman analizi yöntemiyle belirlenmiş incelemeye dahil edilen dokümanların çözülmesinde ise içerik analizi yaklaşımı benimsenmiştir. Bu doğrultuda metinler sistematik biçimde kodlanmış benzer ifadeler kategoriler altında toplanmış ve elde edilen temalar araştırma soruları çerçevesinde yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, sağlıkla ilişkili kültürel bilginin dijital ortamlarda üretilmesi ve yönetilmesine yönelik çalışmaların artış gösterdiğini; ancak bilgi yönetimi ve medikal antropolojinin bütüncül biçimde ele alındığı araştırmaların sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Çevrimiçi alanları konu alan çalışmalarda katılımcı haklarını merkeze alan, kültürel duyarlılığı gözeten, veri güvenliğini önceleyen etik çerçevelerin oluşturulması; sağlık kültürüne ilişkin dijital içeriklerin korunması için güvenli, açık erişimli, sürdürülebilir dijital arşivlerin oluşturulması önerilmektedir. Bu arşivler hem araştırmalar için önemli bir kaynak oluşturacak hem de sağlıkla ilgili kültürel mirasın belgelenmesine katkı sağlayacaktır. Bu yönüyle çalışma, sağlık kültürünün dijitalleşmesini güncel bir olgu olarak değil, aynı zamanda disiplinler arası bakış açısıyla geleceğe taşınması gereken bir kültür alanı olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Çalışma, medikal antropolojide dijital belgeleme için kültürel-duyarlı, paydaş katılımlı ve yeniden kullanım odaklı bir çerçeve önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Medikal antropoloji, Bilgi ve belge yönetimi, Etnografik belgeleme, Sağlık kültürü, Dijitalleşme

ABSTRACT

This study aims to examine the digitization of health culture and ethnographic documentation processes at the intersection of knowledge management and medical anthropology. The digitization of health culture, digital ethnography approaches, knowledge management processes of ethnographic data, and research methods used were addressed as key themes during the examination process. The study was conducted within the framework of qualitative research. Scientific publications related to the research topic were identified using document analysis, and content analysis was adopted to analyze the documents included in the study. Accordingly, the texts were systematically coded, similar expressions were grouped under categories, and the themes obtained were interpreted within the framework of the research questions. The findings reveal an increase in studies on the production and management of health-related cultural knowledge in digital environments; however, they also indicate that research comprehensively addressing information management and medical anthropology is limited. The creation of ethical frameworks that prioritize participant rights, consider cultural sensitivity, and prioritize data security in studies focusing on online spaces; and the establishment of secure, open-access, sustainable digital archives to preserve digital content related to health culture are recommended. These archives will serve as an important resource for research and contribute to documenting health-related cultural heritage. In this regard, the study highlights that the digitization of health culture should be approached not only as a current phenomenon but also as a cultural field that needs to be carried into the future with an interdisciplinary perspective. The study proposes a culturally sensitive, stakeholder-participatory, and reuse-oriented framework for digital documentation in medical anthropology.

Keywords: Medical anthropology, Information and records management, Ethnographic documentation, Health culture, Digitization.

Sorumlu yazar: Hanife Gül BOZKURT

Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın Sağlık Hizmetleri, Meslek Yüksek Okulu, Aydın, Türkiye

E-mail: hgulbozkurt@gmail.com

ROR ID: ror.org/03n7yzv56

Geliş Tarihi(Received): 15.01.2026 Kabul Tarihi(Accepted): 18.05.2026 Yayın Tarihi(Published): 30.06.2026

Atıf bilgisi:

Bozkurt, H.G. (2026). Bilgi yönetimi ve medikal antropoloji kesişiminde etnografik belgeleme ve sağlık kültürünün dijitalleşmesi. *Antropoloji*, (52), 52-63.
<https://doi.org/10.33613/antropolojidergisi.1864540>

Dergimizde yayımlanan çalışmaların telif hakları yazarlara aittir. Yayımlanan çalışmalar CC-BY lisansı altında açık erişim olarak yayımlanmaktadır.
The copyright of the articles published in our journal belongs to the authors. Published articles are made available as open access under a CC-BY licence.

Giriş

Sağlık kavramı sadece tıbbi süreçlerle açıklanabilecek bir alan değildir; aksine toplumsal, tarihsel ve kültürel etmenler içinde şekillenen çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Bu karmaşık olguyu anlamlandırma çabasında bilgi yönetimi yaklaşımının medikal antropolojiyi tamamlayan bir yaklaşım olduğu söylenebilir. Medikal antropoloji, sağlık ve hastalığı biyososyal açılardan inceleyen farklı topluluklar arasında sağlık deneyimlerini ve hastalık dağılımı üzerindeki sosyal kurumların, çevresel faktörlerin ve kültürel değerlerin etkileşimini inceleyen antropolojinin bir alt dalı olarak tanımlanmaktadır (Conrad ve Bergey, 2015). Amerikan Antropoloji Derneği'nin Medikal Antropoloji Birliği medikal antropolojiyi, sağlık ve refahı etkileyen faktörleri, hastalıkların önlenmesini ve tedavisini, iyileşme süreçlerini, tedavi yönetiminin sosyal ilişkilerini, çoğulcu tıp sistemlerinin kültürel önemini ve kullanımını daha iyi anlamak için kültürel, biyolojik, sosyal ve dilbilimsel antropolojiden yararlanan antropolojinin bir alt dalı olarak tanımlamaktadır (American Anthropological Association, 2025). Dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde sağlıkla ilgili kültürel pratikler, bireysel anlatılar ve deneyimler dijital ortamda üretilip saklanmakta ve paylaşılmaktadır. Etnografik belgeleme bir yöntem olarak incelenen toplumun kültürünün görsel, yazılı ya da işitsel olarak kaydedilmesi olarak tanımlanmaktadır (Susar, 2005). Bu doğrultuda etnografik belgeleme söz konusu dönüşümün görünür kılınmasında ve sistematik bir şekilde kayıt altına alınmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu noktada elde edilen bilgilerin sistematik bir şekilde saklanıp kullanılabilmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle bilgi yönetimi modern organizasyonlarda giderek artan bir öneme sahiptir. En genel anlamıyla bilgi yönetimi bir kuruluşun stratejik hedeflerine ulaşmak için bilgiyi elde ettiği, oluşturduğu, depoladığı, aktardığı ve uyguladığı sistematik süreçler kümesi olarak tanımlanmaktadır (Shashi vd., 2021). Bilgi yönetimi bilginin üretilmesi aşamasından başlayıp paylaşılması, kullanılması, örgütsel öğrenme ve karar verme süreçlerini desteklemesi, depolanması gibi süreçleri içeren stratejik bir yönetim yaklaşımıdır. Bu sürece dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde insan, süreç ve teknoloji bileşenleri dahil edilmektedir.

Günümüzde kültürel miras kavramı genel anlamıyla tarihsel açıdan bu mirasın parçası olarak kabul edilebilen yıllar boyunca biriken yaratımlar ve ifadeleri kapsayan her şeyi ifade etmektedir. Bu bağlamda birçok unsur kültürel miras kapsamına girebilmektedir (Çavuş ve Bozkurt, 2025). Sağlık kültürünün çok boyutlu yapısı ve dijitalleşmenin sağlık bilgisini dönüştürmesi sonucu bilgi yönetimi ve medikal antropoloji arasında güçlü bir kesişim noktası oluşturmuştur. Bu noktada çalışmanın amacı medikal antropolojide bilgi yönetimi kapsamında etnografik belgeleme ve sağlık kültürünün dijitalleşmesini incelemektir. Dijital platformlar aracılığıyla üretilen ve paylaşılan sağlık bilgileri, bilginin üretim, dolaşım ve depolama süreçlerini yeniden şekillendirirken, medikal antropoloji bu süreçlerin toplumsal ve kültürel boyutlarını görünür kılmaktadır. Böylelikle bilgi yönetimi sağlık bilgisinin sistematik bir şekilde yönetilmesini sağlarken; medikal antropoloji sağlık bilgisinin anlamlandırıcı ve bağlamsal yönünü tamamlayıcı bir perspektifle değerlendirilebilmektedir. Nitekim sağlık verisinin toplumsal ve kültürel değerlendirilebilmesi için bu bilginin günümüzün ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde dijital platformlarda sistematik bir şekilde yönetilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda bu çalışmanın temel amacı bilgi yönetimi ve medikal antropoloji kesişiminde sağlık kültürünün dijitalleşmesi ve etnografik belgeleme süreçlerini incelemektir. Bu doğrultuda çalışmanın alt araştırma soruları aşağıdaki çerçeve kapsamında yapılandırılmıştır:

1. Dijitalleşme sağlık kültürüne ilişkin bilginin yönetim süreçlerini nasıl dönüştürmektedir?
2. Medikal antropoloji literatüründe sağlık kültürünün dijital boyutu ve etnografik belgeleme süreçleri hangi kavramsal yaklaşımlar çerçevesinde değerlendirilmektedir?
3. Bilgi yönetimi ve medikal antropoloji kesişiminde etnografik belgeleme, sağlıkla ilgili kültürel bilgi ve deneyimlerin sürdürülebilir biçimde korunmasına nasıl katkı sağlamaktadır?
4. Dijital etnografi ve dijital arşivleme uygulamalarının sağlık kültürünün korunmasına sağladığı fırsatlar nelerdir?
5. İncelenen çalışmalarda sağlık kültürünün dijitalleşmesi sürecinde ortaya çıkan etik sorunlar ve kültürel bağlam kaybı riskleri nasıl değerlendirilmektedir?

6. Medikal antropoloji ile bilgi ve belge yönetimi disiplinlerinin kesişiminde sağlık kültürünün dijitalleşmesine yönelik bütüncül bir belgeleme yaklaşımı geliştirilmesine nasıl katkı sağlanabilir?

Kavramsal çerçeve: bilgi yönetimi ve medikal antropoloji perspektifinden sağlık kültürü

Çalışmanın bu bölümünde medikal antropoloji, bilgi ve belge yönetimi, etnografik belgeleme, sağlık kültürü ve sağlık kültürünün dijitalleşmesi kavramları ele alınacaktır.

Medikal antropoloji

Medikal antropoloji sağlık, hastalık dağılımı ve deneyimini, hastalıkların önlenmesi ve tedavisini, iyileşme süreçlerini, tıbbi sistemlerin kültürel önemini ve kullanımını daha iyi anlamlandırmak için kültürel, sosyal, biyolojik ve dilbilimsel antropolojiden yararlanan antropolojinin bir alt dalı olarak ifade edilmektedir. Medikal antropoloji disiplini birçok disiplinden yararlanmaktadır. Medikal antropologlar bireylerin sağlığının ve daha geniş sosyal oluşumların, çevrenin, insanlar ve diğer türler arasındaki karşılıklı etkileşimden, kültürel normlardan ve sosyal kurumlardan, mikro ya da makro politikalardan ve küreselleşmenin güçlerinden nasıl etkilendiğini incelemektedir. Medikal antropologların inceleme alanına giren konular ana hatlarıyla aşağıdaki başlıklar altında toplanmaktadır (American Anthropological Association, 2025):

- Ekolojik uyum ve uyumsuzluğun sağlık üzerindeki etkileri
- Popüler sağlık kültürü ve ev içi sağlık bakım uygulamaları
- Vücut süreçlerinin yerel yorumları
- Değerli vücut özellikleri
- Hastalık ve sağlık bakımı için risk, savunmasızlık ve sorumluluk algıları
- İnsan davranışının, kültürel normların ve sosyal kurumların risk ve koruyucu boyutları
- Önleyici sağlık ve zarar azaltma uygulamaları
- Hastalık deneyimi ve hastalığın sosyal ilişkileri
- Sağlık, beslenme ve sağlık hizmetleri geçişlerini etkileyen faktörler
- Etnofarmakoloji, çoğulcu şifa yöntemleri ve şifa süreçleri
- Klinik etkileşimlerin sosyal organizasyonu
- Tıbbi uygulamaları ve politikaları şekillendiren kültürel ve tarihsel koşullar
- Modernite, sömürgecilik ve sömürgecilik sonrası sosyal oluşumlar bağlamında tıbbi uygulamalar
- İlaçların ve biyoteknoloji biçimlerinin kullanımı ve yorumlanması
- Sağlık ve tıbbın ticarileştirilmesi ve metalaştırılması
- Hastalık dağılımı ve sağlık eşitsizliği
- Devlet ve özel sağlık hizmetleri kaynaklarının farklı kullanımları ve erişilebilirliği
- Sağlık hizmetleri sunumunun politik ekonomisi
- Bulaşıcı ve vektör kaynaklı hastalıklar, kronik hastalıklar ve yetersiz beslenme durumları ile şiddetin politik ekolojisi
- Antropolojinin eleştirel bir yaklaşımla ancak klinik açıdan anlamlı bir şekilde uygulanma olanakları.

Bilgi yönetimi

Bilgi yönetimi toplulukların ve kurumların iş ve işleyişleri sonucunda ürettiği bilginin kayıt altına alınması, kanıt değeri, süreklilik ve hesap verebilirlik ilkeleriyle güvence altına alınmasını amaçlayan bir yönetim felsefesine

dayanır. Bu yönüyle bilginin yalnızca depolanan bir içerik değil, karar alma, kurumsal bellek, hak ve özgürlüklerin korunması için yönetsel bir varlık olduğu kabul edilmektedir (Bawden ve Robinso, 2022). Bilgi ve belgeler karar alma süreçlerini destekleyen, hızlandıran ve kurumsal faaliyetlerin kanıtını oluşturan stratejik kaynaklar olarak değerlendirilmektedir. Güncel standartlar bilgi ve belge yönetimini, kayıtların oluşturulması/üretilmesi aşamasından başlayarak elde edilmesi, sınıflandırılması, dolaşımı (erişim ve kullanımının kontrolü), saklama planının uygulanması, depolanması-uzun dönemli koruma ve ayıklama-imha gibi adımları içeren bütünsel bir süreç çerçevesi olarak tanımlanmaktadır (ISO, 2021). Bu doğrultuda üstveri yönetimi, yetkilendirme ölçütleri ve mekanizmaları, izlenebilirlik ilkeleri; belgelerin bütünlük, kullanılabilirlik, özgünlük ve güvenilirlik niteliklerini korumada önemli rol oynamaktadır. Uluslararası Kayıt Yöneticileri ve İdarecileri Derneği (Association of Records Managers and Administrators [ARMA]), dijitalleşmenin etkisi ve bilgi çağına ihtiyaçlarına göre uyarlanmış genel kabul görmüş kayıt tutma ilkelerini; yaşam döngüsü yönetimi prensibi, hesap verilebilirlik ilkesi, erişilebilirlik ilkesi, uyumluluk ilkesi, güvenilirlik ilkesi, şeffaflık ilkesi ve koruma ilkesi başlıkları altında toplamaktadır (ARMA, 2025).

Etnografik belgeleme

Etnografik belgeleme belirli bir topluluğun ya da kültürel grubun inanç sistemlerinin, yaşam pratiklerinin, değerlerinin doğal bağlamı içinde sistematik olarak kaydedilmesi süreci olarak ifade edilmektedir. Etnografik belgeleme çalışmaları belli başlı özellikleri içermektedir. Bunlar; vakaların seçimi ve örneklemesi, erişim sorunu, saha ilişkileri, gözlem ve mülakat belgelerinin kullanımı, verilerin kaydedilmesi ve düzenlenmesi, veri analizi ve araştırma raporunu yazma süreçleri olarak belirtilmektedir (Hammersley ve Atkinson, 2019). Dijitalleşmeyle birlikte etnografik belgeleme süreçleri de dönüşmüş; dijital platformlar, çevrimiçi topluluklar, dijital arşivler ve dijital anlatılar etnografik verinin önemli veri kaynakları haline gelmiştir (Pink vd., 2016). Bu doğrultuda etnografik belgeleme sadece kültürel bilginin üretilmesini değil aynı zamanda korunmasını, paylaşılmasını ve bu perspektifte gelecek kuşaklara aktarılmasını amaçlayan bütüncül bir bilgi üretim ve yönetim süreci olarak değerlendirilebilir.

Sağlık kültürü ve sağlık kültürünün dijitalleşmesi

Dünya Sağlık Örgütü sağlık kavramını sadece hastalık veya sakatlığın olmaması değil, tam bir fiziksel, zihinsel ve sosyal iyilik hali olarak tanımlamaktadır (WHO, 2024). Sağlık kültürü genel anlamıyla bir toplumu oluşturan bireylerin sağlıkla ilgili inanç, değer ve davranış normlarının toplamı olarak tanımlanmaktadır (Melnyk ve Pypenko, 2019; Napier vd., 2014). Sağlık kültürü sağlıkla ilgili risk algılarını, tedavi arayışlarını, korunma davranışlarını ve bireylerin sağlık sistemine ilişkin tutumlarını biçimlendirmektedir. Bu bağlamda sağlık kültürü sadece bireylerin biyomedikal bilgi düzeyiyle değil; aynı zamanda sosyal, ekonomik ve dijital ortamların sağladığı etkileşim ve bilgi akışıyla da ilişkili hale gelmektedir. Sağlık kültürünün dijitalleşmesi, sağlık ile ilgili üretilen bilginin üretim, paylaşım platformlarının ve kullanım süreçlerinin dijital teknolojiler aracılığıyla şekillenmesi anlamına gelmektedir. Günümüzde sıklıkla kullanılan sağlık uygulamaları, tele-tıp, çevrimiçi hasta toplulukları, veri takibi araçları sağlık bilgisinin erişilebilirlik, paylaşılabirlik ve katılım boyutlarını dönüştürmektedir (Stoumpos vd., 2023). Son zamanlarda dijital sağlık araçları ve uygulamaları yoğunlukla kullanılmaktadır. Bu uygulamaların öne çıkanlarından bazıları; akıllı sağlık takip cihazları, tele sağlık hizmetleri, kişiselleştirilmiş beslenme ve egzersiz uygulamaları, sağlık verilerinin blockchain ile güvence altına alınması, yapay zekâ destekli teşhis ve tedavi, mental sağlık uygulamaları, kişisel sağlık kayıtlarının entegrasyonu, sağlık koçluk uygulamalarıdır. Dijital sağlık kültürü, bireylere kendi sağlıklarını izleme, karar alma ve bu kapsamda bilinçli davranışlar geliştirme imkânı sağlarken; aynı zamanda sosyal etkileşimleri, kültürel bağlamı ve sağlık bilgisi sistemlerini yeniden yapılandırmaktadır (Stoumpos vd., 2023). Bununla birlikte antropoloji, diş hekimliği ve tıp eğitiminde eğitim materyallerinin dijitalleştirilmesinin fiziksel sınırları ortadan kaldırdığı, bu alandaki eğitim materyallerinin görsellerinin ayrıntılı incelenmesine olanak tanıdığı, sanal sergi ve 3D dijitalleştirme teknolojilerinin etkili bir öğretim aracı olduğu vurgulanmaktadır (Dağlı vd., 2023). Antropoloji alanında dijitalleşme çalışmalarının çeşitli alanlarda uygulama örnekleri mevcuttur. Farklı bir disiplin olan adli tıp bilimlerinde ‘Sanal Antropoloji’ ve modelleme teknolojilerinin bilimsel yöntemi geliştirdiği, daha güvenilir analizler sağladığı, gelecekte daha da yaygınlaşacağı savunulmaktadır (Franklin vd., 2016). Ancak bu noktada dijitalleşme süreçlerinin yerel kültürel normların göz ardı edilmemesi ve dijital okuryazarlık fırsatlarının eşit şekilde geliştirilmesi gerekliliği önemli bir olgudur.

Yöntem

Araştırma deseni

Bu çalışma nitel araştırma çerçevesinde yürütülmüştür. Çalışmada araştırma konusuyla ilgili bilimsel yayınlar doküman analizi yöntemiyle belirlenmiş, incelemeye dahil edilen dokümanların çözümlenmesinde ise içerik analizi yaklaşımı benimsenmiştir. Bu doğrultuda metinler sistematik biçimde kodlanmış benzer ifadeler kategoriler altında toplanmış ve elde edilen temalar araştırma soruları çerçevesinde yorumlanmıştır. Çalışmada medikal antropoloji ile bilgi ve belge yönetimi literatüründe sağlık kültürünün dijitalleşmesi, etnografik bilginin belgelenmesine ilişkin çalışmaları bütüncül biçimde araştırmak amacıyla doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi birincil araştırma verileri kaynağı olarak çeşitli metinleri toplamak, sorgulamak, gözden geçirmek ve analiz etmek süreçlerini kapsamaktadır (O'Leary, 2017). Bu süreç araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin incelenmesi olarak da tanımlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2021). Çalışmada doküman analizi yöntemi sağlıkla ilişkili kültürel uygulamaların, belgeleme yöntemlerinin ve söylemlerin bilgi ve belge yönetimi ekseninde dijital ortamda nasıl yer aldığını anlamak amacıyla tercih edilmiştir. Bu bağlamda sırasıyla takip edilen adımlar; uygun dokümanları bulma, dokümanların orijinallliğini kontrol etme, kodlama ve kataloglama konusunda bir sistematik oluşturma, içerik analizi yöntemiyle veri analizi yapma olarak adımlandırılmıştır.

Veri toplama ve analiz yöntemi

Çalışmanın verileri yazılı ve dijital belgelerden elde edilmiştir. Ulusal ve uluslararası veritabanları taranmıştır. Dokümanlar konuyla ilgili doğrudan ilişkili olma, erişilebilirlik, güvenilirlik ve güncellik ölçütleri dikkate alınarak seçilmiştir. Veri toplama aşamasında öncelikle birinci adım olarak ne tür dokümanlara ihtiyaç duyulduğu tespit edilmiş, ardından bu dokümanların nereden elde edileceği, hangi platformlarda taranacağı belirlenmiştir. Bu kapsamda veri toplama sürecinde doküman analizi kapsamında incelenen kaynaklar şu kategoriler altında sınıflandırılmıştır: medikal antropoloji, sağlık kültürü, etnografik belgeleme bilgi yönetimi konularındaki çalışmalar, TÜBİTAK aracılığıyla Türkiye'deki tüm üniversitelerin erişimine açılan veri tabanları olmaları nedeniyle; Ebscohost, ScienceDirect, Scopus, SpringerLink, Taylor&Francis, Web of Science, Wiley platformlarından taranmıştır. Tarama sonuçları 2005-2025 yılları arasında filtrelenmiştir. Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Amerikan Antropoloji Birliği (American Anthropological Association [AAA]), Uluslararası Standardizasyon Örgütü (International Organization for Standardization [ISO]), Kayıt ve Belge Yöneticileri Derneği (ARMA) kurumlarının web sayfalarından rehber ve kılavuz belgeleri incelenmiştir. Doküman Analizi kapsamında veri toplama süreci dört temel aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada araştırma soruları doğrultusunda sağlık kültürü, etnografik belgeleme, bilgi yönetimi, medikal antropoloji konularını içeren dokümanlar belirlenmiştir. İkinci aşamada seçilen belgelerin akademik ve kurumsal açıdan güvenilirliği, yayımlandıkları kaynaklar, atıf yapıları ve DOI numaraları dikkate alınarak özgünlük ve güvenilirlik değerlendirmesine tabi tutulmuştur. Ardından dokümanlar ayrıntılı biçimde incelenmiş, sağlık kültürünün dijital temsiline ilişkin ifadeler kodlanarak benzer kodlar tematik başlıklar altında sınıflandırılmıştır. Son aşama olarak elde edilen temalar medikal antropoloji ve bilgi yönetimi literatürü bağlamında karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır. Aşağıda yer alan Tablo 1'de çalışma kapsamında incelenen dokümanlara ilişkin bilgiler sunulmuştur.

Tablo 1. Çalışma kapsamında incelenen dokümanlara ilişkin bilgiler

Ölçüt	Açıklama
İncelenen Yayın Türleri	Hakemli dergi makaleleri, kurumsal web sayfaları
Zaman Aralığı	2005–2025
Dil	Türkçe ve İngilizce
Disiplinler	Bilgi Yönetimi, Medikal Antropoloji, Sağlık Kültürü
Veri Tabanları	Ebscohost, ScienceDirect, Scopus, SpringerLink, Taylor&Francis, Web of Science, Wiley (TÜBİTAK EKUAL Veri tabanları)
Anahtar Kelimeler	Sağlık kültürü, medikal antropoloji, etnografik belgeleme, bilgi yönetimi
Dahil Edilme Kriterleri	Sağlık kültürü, medikal antropoloji, etnografik belgeleme, bilgi yönetimi konularından en az ikisinin bir arada geçtiği çalışmalar
Hariç Tutulma Kriterleri	Yalnızca klinik/teknik sağlık odaklı, kültürel boyut içermeyen çalışmalar
Veri Analiz Yöntemi	Nitel doküman analizi ve tematik içerik analizi

Verilerin analizi

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. İçerik analizi yazılı veya görsel (gazete, dergi, film, internet siteleri, reklamlar, vb.) içeriklerin öne çıkan veya örtük anlamlarını sistematik olarak analiz edildiği bir yöntemdir (Saldana, 2011). Elde edilen dokümanların içerik analizi dört aşamalı bir analiz sürecinden geçmiştir. Bu aşamalar sırasıyla:

- *Açık kodlama*: Dokümanlar incelendikten sonra araştırma kapsamında olan konular yazar tarafından araştırmaya dahil edilen çalışmaların anahtar kelimeleri ve özetleri incelenerek kodlanmıştır.
- *Kategorileştirme*: Benzer kodlar bir araya getirilerek kategoriler oluşturulmuştur. Ardından kategoriler daha üst düzey temalar altında birleştirilmiştir.
- *Yorumlama ve Literatürle İlişkilendirme*: Temalar ve kodlar, medikal antropoloji ve bilgi ve belge yönetimi ekseninde değerlendirilmiştir. Dijitalleşmenin sağlık kültürünü nasıl dönüştürdüğü ve etnografik belgelenmesindeki fırsat ve riskler değerlendirilmiştir.
- *Geçerlik ve Güvenirlik*: Elde edilen veriler literatürle ilişkilendirilip karşılaştırılarak *geçerlik ve güvenirlilik* sağlanmıştır.

Bulgular

Medikal antropoloji ile bilgi ve belge yönetimi kesişiminde kurumsal yaklaşımlar

Medikal antropoloji, bilgi ve belge yönetimi, etnografik belgeleme, sağlık kültürü, dijitalleşme kavramlarının kesişiminde yer alan çalışmalar, özellikle resmi ve kurumsal platformlar üzerinden bütüncül bir şekilde ele alınmaktadır. Bu doğrultuda Dünya Sağlık Örgütü (WHO), sağlık kültürünü yalnızca biyomedikal göstergelerle değil; kültürel, toplumsal, bilgiye erişim boyutlarıyla değerlendirmekte, sağlık bilgisinin yönetimi, sağlık okuryazarlığı, dijital sağlık konularında küresel politika ve rehberler sunmaktadır (WHO, 2021). Tıp Mirası Kütüphanesi (Medikal Heritage Library- MHL) tıp tarihine ilişkin yazılı ve görsel belgeleri dijitalleştirerek sağlık kültürünün tarihsel sürekliliğini belge yönetimi ve dijital arşivcilik perspektifi ile görünür kılmaktadır (MHL, 2025). Buna benzer olarak Smithsonian bünyesindeki Ulusal Antropoloji Arşivleri, Harvard, Stanford gibi üniversitelerin medikal antropoloji ve dijital etnografi rehberleri, etnografik verilerin, sağlıkla ilgili kültürel pratiklerin, saha notlarının, vb. unsurların sistematik biçimde belgelenmesine ve korunmasına odaklanmaktadır (COPAR, 2025; Harvard Library, 2025; Smithsonian, 2025). Bu kurumsal yapılar birlikte değerlendirildiğinde, medikal antropoloji kapsamında sağlık kültürünün dijitalleşmesi süreci bilgi ve belge yönetimi ilkelerinin, medikal antropoloji ile bütünleştiği disiplinler

arası bir sistem olarak öne çıkmaktadır. Aşağıda Tablo 2’de çalışma kapsamında incelenen dokümanların bilgi yönetimi yaklaşımlarının sağlık kültürünün korunmasına katkıları gösterilmektedir.

Tablo 2. Bilgi yönetimi yaklaşımlarının sağlık kültürünün korunmasına katkıları: çalışmalar arası dağılım

Katkı türü	Operasyonel gösterge (dokümanda aranan kanıt)	n (çalışma)	%
Uzun dönem koruma	Dijital koruma stratejisi,	10	23.2
Erişilebilirlik	Açık erişim, çevrimiçi katalog, arama/filtreleme	14	32.5
Yeniden kullanım/araştırma değeri	Veri paylaşımı, yeniden analiz, ikincil kullanım	2	4.6
Bağlamın zenginleştirilmesi	Çoklu ortam, bağlamsal notlar, medikal antropoloji	17	39.5
Toplam		43	100

Aşağıda Tablo 3’te yer alan ana temalar ve alt temalar araştırmaya dahil edilen çalışmaların başlıkları, anahtar kelimeleri ve özetleri analiz edilerek elde edilmiştir.

Tablo 3. Sağlık kültürünün dijitalleşmesi ve etnografik belgeleme alanında tematik dağılımı

Ana Tema	Alt Tema	İncelenen Bilgi Kaynakları (n)
Sağlık Kültürünün Dijitalleşmesi	Dijital sağlık anlatıları Kültürel sağlık pratikleri	10
Medikal Antropoloji Yaklaşımları	Kültürel bağlam ve anlam	2
Dijital Etnografi ve Belgeleme	Dijital etnografi yöntemleri Görsel–işitsel belgeleme Etik ve mahremiyet	17
Bilgi Yönetimi Süreçleri	Bilgi paylaşımı Bilginin organizasyonu	14
Toplam		43

Bu çalışma kapsamında doküman analizi sonucunda elde edilen bulgular, sağlık kültürünün dijitalleşmesi sürecinin çok boyutlu bir yapıda olduğunu ve bu yapının medikal antropoloji, bilgi yönetimi, etnografik belgeleme süreçleriyle kesişim noktalarının olduğunu ortaya koymaktadır. Tablo 2’de sağlık kültürünün dijitalleşmesi ve etnografik belgeleme alanında tematik dağılımı gösterilmektedir. Çalışma kapsamında incelenen belgelerde sağlıkla ilgili kültürel pratiklerin sadece dijital ortama taşınmadığı aynı zamanda belgeleme, temsil ve bilgiye dönüştürme süreçlerinin de dönüşüme uğradığını göstermektedir.

Sağlık kültürünün dijitalleşmesi teması, kültürel sağlık pratikleri, dijital sağlık anlatıları ve dijital sağlık ekosistemleri alt temaları çerçevesinde şekillenmektedir. İncelenen içeriklerde bireylerin hastalıkla ilgili deneyimlerini çevrim içi hasta toplulukları, sosyal medya ve dijital platformlar aracılığıyla paylaştıkları görülmektedir. Bu durum sağlık deneyimlerinin sadece bireysel değil kolektif bir alan içinde yeniden üretilmesine ve şekillenmesine olanak tanımaktadır. Dijital hastalık anlatıları, bireylerin tedavi süreçleri, semptom algıları ve sağlık profesyonelleriyle ilişkilerini görünür hale getirerek sağlık kültürünün dijital bir hafıza oluşturmaya olanak sağlamaktadır (Lupton, 2018). Kültürel sağlık pratikleri alt teması altında elde edilen bulgular geleneksel tedavi yöntemlerinin, yerel sağlık belgelerinin ve bitkisel uygulamaların dijital ortamda belgelendiğini ve paylaşıldığını ifade etmektedir (Pramanik, 2018). Bu durum sözlü kültüre dayalı sağlık bilgisinin dijitalleşme aracılığıyla kalıcılık kazanmasına imkân sağlarken aynı zamanda bu bilgilerin bağlamından kopma riskini de beraberinde

taşımaktadır (Landzelius, 2006). Dijital sağlık ekosistemleri alt teması ise çevrimiçi randevu sistemleri, sağlık uygulamaları, hasta forumları ve mobil sağlık uygulamaları aracılığıyla bireyin sağlıkla kurduğu ilişkinin teknoloji tabanlı bir yapıya dönüşmekte olduğunu ifade etmektedir (WHO, 2021).

İkinci ana tema olan medikal antropoloji yaklaşımları, sağlık ve hastalığın kültürel olgular içinde nasıl anlamlar edindiğini ve dijital ortamdaki yansımalarıyla ele almaktadır. Bulgular özellikle kültürel bağlam ve anlam alt temasında, sağlıkla ilişkili inanç sistemlerinin, tedavi deneyimlerinin, hastalık algılarının dijital anlatılar aracılığıyla yeniden üretildiğini ortaya koymaktadır. Hastaların çevrimiçi platformlarda deneyim paylaşımları sonucu bireysel anlatıların kolektif bir kültürel hafızaya dönüştüğü görülmektedir (Vicari ve Cappai, 2016). Çoğulcu tıp sistemleri alt teması kapsamında geleneksel ve modern tıp uygulamalarının bir arada sunulduğu ifade edilmektedir. İncelenen belgelerde alternatif ve tamamlayıcı tıp uygulamaları ile biyomedikal tedavi yöntemlerinin dijital platformlarda eş zamanlı olarak yer aldığı; bu durumun bireylerin tedavi tercihlerinde çoklu bilgi kaynaklarını tercih etmelerine neden olduğu belirtilmektedir. Bu bulgu medikal antropolojinin sıklıkla vurguladığı çoğulcu sağlık anlayışının dijital ortamda görünür hale geldiğini göstermektedir (Khalikova, 2021). Sağlık ve kimlik alt teması ise dijital platformlarda bireylerin sağlık durumları ile ilgili kimlik inşa ettiklerini belirtmektedir. Kronik hastalığa sahip bireylerin çevrimiçi topluluklarda kendilerini belirli kimlik kategorileri üzerinden tanımlamaları, sağlık kültürünün dijital platformlarda dijital kimliklerle iç içe geçtiğini göstermektedir. Bu durum sağlık tecrübelerinin sadece biyolojik değil kültürel ve sosyal boyutlarıyla incelenmesi gerektiği fikrini desteklemektedir (Pelters, 2024).

Üçüncü ana tema olan dijital etnografi ve belgeleme çalışmanın yöntemsel boyutunu doğrudan destekleyen bulgular sağlamaktadır. Bu tema kapsamında dijital görüşmeler, sanal alan çalışmaları ve çevrim içi gözlem gibi yöntemlerin sağlık kültürünün incelenmesinde etkili bir şekilde kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu etnografik araştırmaların sadece fiziksel alanla sınırlı kalmayıp dijital mekanların da kültürel üretim alanları olarak ele alınması gerektiğini belirtmektedir (Góralaska, 2020). Görsel-işitsel belgeleri alt temasında, fotoğraf, video ve ses kayıtlarının sağlıkla ilgili deneyimlerin belgelenmesine de kritik bir rol oynadığı görülmektedir. Dijital platformda üretilen bu materyaller, sağlık kültürünün çok boyutlu yapısının kayıt altına alınmasına imkân sağlarken aynı zamanda araştırmacının etik sorumluluklarını arttırmaktadır. Bu perspektifte etik ve mahremiyet alt teması, dijital platformlarda katılımcı onayı, kişisel sağlık verilerinin korunması, dijital ortamda veri gizliliği gibi konuların öne çıktığını göstermektedir.

Son ana tema olan bilgi yönetimi süreçleri, sağlık kültürünün dijitalleşmesi ile üretilen verinin bilgiye nasıl dönüştürüldüğünü açıklamaktadır. Bilgi üretimi alt teması, etnografik verilerin sistematik biçimde dijital ortamda üretilmesini açıklarken; bilgi organizasyonu alt teması metadata, sınıflandırma ve taksonomi uygulamalarının önemini belirtmektedir. Elde edilen bulgular dijital sağlık verilerinin anlamlı ve kullanılabilir bilgiye dönüşmesi için standartlara dayalı organizasyon süreçlerine ihtiyaç olduğunu göstermektedir. Verilerin ve üst verilerin FAIR ilkeleri (bulunabilir, erişilebilir, birlikte çalışabilir, yeniden kullanılabilir) özelliklerini sağlaması hem araştırma hem de kurumlar için önemli bir hedef olduğu görülmektedir (Vogt, 2025). Bilgi saklama ve erişim alt yapısı kapsamında ise veri tabanlarının ve dijital arşivlerin sağlık kültürüne dayalı bilginin sürdürülebilirliğine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu bulgu bilgi yönetim süreçlerinin sadece teknik değil, aynı zamanda kültürel bir sorumluluğa sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Sağlık kültürünün dijitalleşmesi sonucu üretilen etnografik bilginin uzun vadeli korunması gelecek nesiller için önemli olduğu vurgulanmaktadır (Corti vd., 2014; Pasqui, 2024; UNESCO, 2025). Genel olarak bulgular sağlık kültürünün dijitalleşmesinin, çok yönlü ele alındığını medikal antropoloji ve bilgi yönetimi disiplinleriyle bütüncül biçimde incelenmesi gerektiğini göstermektedir. Dijital etnografik belgeler çok boyutlu bu yapının sistematik olarak kayıt altına alınmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Bu doğrultuda Tablo 2 sağlık kültürünün dijital çağda nasıl dönüştüğünü ve bu dönüşümün bilgiye dayalı işlem süreçlerini ortaya koyan analitik bir çerçeve sunmaktadır.

Tartışma

Çalışma kapsamında incelenen çalışmalar, dijitalleşmenin sağlık kültürüne ilişkin bilginin üretilmesi, sınıflandırılması, saklanması ve paylaşılması süreçlerinde köklü bir dönüşüm oluşturduğunu göstermektedir.

Geleneksel bilgi yönetimi yaklaşımlarında ağırlıklı olarak resmi ve kurumsal belgeler ön plandayken, dijitalleşme ile çevrim içi sağlık toplulukları, sosyal medya paylaşımları, hasta anlatıları gibi dijital platformlarda üretilen kültürel pratikler bilgi yönetimi döngüsünün temel girdilerini oluşturmaktadır. Bu durum sağlık bilgisinin sadece kurumsal değil gündelik yaşam içerisinde şekillenen dinamik bir yapı olarak değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır (Bawden ve Robinson, 2022; Lloyd, 2010).

Literatürde dijital bilgi platformlarının sağlık kültürüne ilişkin bilgiyi daha erişilebilir ve paylaşılabılır kılarken, aynı zamanda bilgi kirliliği ve bağlamsal kopukluk risklerini de beraberinde getirebileceği vurgulanmaktadır (Kuo ve Chen, 2025). Çalışmanın ikinci alt sorusu doğrultusunda, sağlık kültürünün dijital boyutu özellikle çevrimiçi topluluklar ve teknolojiler ile dijital etnografi bağlamında ele alınmaktadır. Güncel araştırmalar sağlıkla ilgili kültürel anlamların sadece fiziksel alanlarda değil dijital platformlarda da yeniden yorumlanarak üretildiğini göstermektedir (Sadat vd., 2025). Dijital etnografi yaklaşımı sayesinde bireylerin hastalık deneyimlerine, sağlıkla ilgili kolektif pratiklerine ve iyileşme anlatılarını çevrimiçi platformlar üzerinden incelenmesine olanak sağlamaktadır. Bu doğrultuda etnografik belgeleme süreçleri sadece görüşme ve gözlemle sınırlı kalmayıp; çevrim içi anlatılara, çoklu medya içeriklerine ve dijital izlere dayalı olarak yeniden şekillenmektedir (Grigoryan, 2024). Çalışmanın üçüncü alt sorusu doğrultusunda bilgi yönetimi ve medikal antropoloji kesişiminde etnografik belgeleme, sağlıkla ilgili kültürel bilgi ve deneyimlerin sürdürülebilir olmasında katkı sağladığı görülmüştür. Etnografik belgeleme sağlıkla ilgili kültürel bilgi ve deneyimlerin sadece kayıt altına alınmasında değil bununla birlikte bağlamlarının korunarak anlamlandırılmasına imkân sağlamaktadır. Bilgi yönetimi perspektifi ile bu veriler sistematik biçimde sınıflandırılarak dijital arşivlenmesi ve uzun vadeli koruma ve erişiminin sağlanmasına katkı sağlarken; medikal antropoloji ise kültürel anlamların ve öznel deneyimlerin görünür kılınmasını olanak sağlamaktadır. Bu bütüncül yaklaşım sayesinde sağlık kültürüne ilişkin bilgi sürdürülebilirliğini sağlayacak bir mekanizma oluşturduğu söylenebilir (Qi ve Liu, 2025). Dijital etnografi ve dijital bilgi yönetimi uygulamalarının sağlık kültürünün korunmasında önemli rol oynadığı görülmektedir. Dijital arşivler farklı coğrafyalarda ve toplumlarda üretilen sağlık kültür unsurlarının bütüncül biçimde saklanmasına ve gerektiğinde erişilmesine olanak sağlamaktadır. Bununla birlikte çoklu ortam sayesinde yazılı metinlerin yanı sıra etkileşimli içerikler ve görsel işitsel materyallerin korunması da sağlanmaktadır (Qi ve Liu, 2025). Dijital etnografi ile sağlık deneyimlerinin zamansal olarak izlenmesi, kültürel değişimlerin karşılaştırmalı şekilde analiz edilmesi mümkün olabilmektedir. Bu yönüyle dijital bilgi yönetimi uygulamaları sağlık kültürünün hem korunması hem de yorumlanmasına katkı sağlamaktadır. Çalışma kapsamında incelenen çalışmalarda sağlık kültürünün dijitalleşmesi sürecinde etik sorunların ve kültürel bağlam kaybı risklerinin sıklıkla vurgulandığı görülmektedir. Özellikle dijital platformlarda üretilen sağlık bilgilerinin ve anlatılarının izinsiz kullanımı, kültürel bilgilerin ticarileşmesi gibi önemli etik tartışma alanları bulunmaktadır (Grosman-Rimon ve Wegier, 2024). Dijitalleşme süreçlerinde kültürel bağlamların yeterince vurgulanmaması sağlık deneyimlerinin yüzeysel kalmasına ve anlam kaybına yol açabilmektedir. Bu nedenle araştırmacılar dijital belgeleme süreçlerinde kültürel bağlamların korunmasına yönelik yöntemlerin geliştirilmesi ve etik ilkelerin açık biçimde tanımlanması gerektiğini vurgulanmaktadır. (Rouhani, 2023). Çalışmanın bir diğer alt araştırma sorusu olan bilgi ve belge yönetimi ile medikal antropoloji kesişiminde sağlık kültürünün dijitalleşmesine yönelik bütüncül bir belgeleme yaklaşımı oluşturulması sağlık kültürünün dijitalleştirilmesini daha sürdürülebilir ve etik bir zemine taşıyabileceğini göstermektedir. Bilgi ve belge yönetimi disiplini üst veri yapıları, standartlar ve dijital koruma stratejileri sunarken; medikal antropoloji bağlamsal derinlik ve kültürel duyarlılık kazandırabilir. Bu iki disiplinin entegrasyonu sağlık kültürüne ilişkin bilgilerin dijital kayıt formatında hem teknik hem de kültürel açıdan nitelikli biçimde belgelenmesine olanağı sağlayabilir. Dolayısıyla disiplinler arası bir yaklaşım sağlık kültürünün dijital geleceği için güçlü bir belgeleme stratejisi sunmaktadır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, bilgi yönetimi ile medikal antropoloji disiplinleri bir arada ele alınarak sağlık kültürünün dijitalleşmesi sürecine katkıları ve bu süreçte etnografik belgelemenin rolü bütüncül bir çerçevede değerlendirilmiştir. Doküman analizi yöntemiyle elde edilen belgeler; sağlıkla ilişkili kültürel pratiklerin, deneyimlerin ve anlatıların dijital platformlarda nasıl üretildiğini ve bu üretimin sadece teknik bir dönüşümle kalmayıp aynı zamanda anlam ve kimlik inşası süreçlerini kapsayan çok boyutlu bir değişim olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda sağlık

kültürünün dijital platformlarda yer alması bireylerin hastalık deneyimlerini paylaşım biçimlerini, sağlıkla ilgili kimliklerin çevrimiçi platformlarda inşa edilmesini, geleneksel sağlık bilgisinin dijital temsili ve bu bilgilerin kurumsal düzeyde yönetilmesi gibi geniş bir alanı etkilemektedir. Çalışmanın sonuçları medikal antropolojinin sağlık ve hastalığı kültürel bağlam içinde değerlendiren yaklaşımının, dijitalleşme süreçleriyle birlikte yeni araştırma konuları kazandırdığını göstermektedir. Çevrimiçi hasta toplulukları, dijital sağlık platformları, dijital hastalık anlatıları ve sağlık deneyimlerinin kolektif olarak paylaşılmasına ve kültürel anlamların dijital ortamda dolaşmasına imkân sağlamaktadır. Bu durum sağlık bilgisinin sadece uzman merkezli değil, kullanıcı deneyimlerine dayalı olarak da üretildiğini göstermektedir. Ancak bu süreç bilginin bağlamı ve doğruluğu açısından bilgi ve belge yönetimi perspektifinden ele alınması gereken önemli bir olgudur. Etnografik belgeleme sağlık kültürünün dijitalleştirilmesini sağlamada kritik bir yöntemsel araç olarak ön plana çıkmaktadır. Dijital etnografi yöntemleri ile çevrimiçi platformlar, bilgi üretiminin ve kültürel etkileşimin geçerli mekanları olarak değerlendirilmekte; görsel, işitsel ve metinsel veriler aracılığıyla sağlıkla ilgili deneyimler çeşitli türde kayıt altına alınabilmektedir. Bununla birlikte dijital platformlarda yürütülen etnografik çalışmalarda, etik ilkelere her zamankinden daha çok dikkat edilmesi gerekmektedir. Özellikle kişisel sağlık verilerinin, katılımcıların mahremiyetinin korunması, bilgilendirilmiş onamların doğru bir şekilde alınması gibi süreçlerin dijital anlamda açık ve anlaşılır biçimde yürütülmesi temel etik gereklilikler arasında yer almaktadır. Bilgi yönetimi süreçleri perspektifinden bakıldığında, dijital etnografik verilerin sistematik biçimde üretilmesi, sınıflandırılması, depolanması ve erişime sunulması gibi adımların sağlık kültürünün sürdürülebilir biçimde belgelenmesi için büyük önem taşımaktadır. Bu süreçte üst veri standartlarının belirlenmesi, sınıflandırma ve taksonomi süreçlerinin şeffaf biçimde yürütülmesi hem araştırmacıların veriye erişimini kolaylaştırmakta hem de kültürel bilginin bağlamının korunmasını sağlayarak gelecek kuşaklara aktarılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu doğrultuda bilgi yönetimi sadece teknik bir süreç değil aynı zamanda etik ve kültürel unsurların da iç içe geçtiği bir disiplin olarak değerlendirilmelidir. Bu çalışma ekseninde geleceğe yönelik bazı öneriler geliştirilebilir. Öncelikle sağlık kültürünün dijitalleşmesini ele alan araştırmalarda disiplinler arası yaklaşımların güçlendirilmesi önerilmektedir. Bilgi ve belge yönetimi, sağlık bilimleri, iletişim çalışmaları, antropoloji çalışmaları arasında kurulacak iş birlikleri sağlık kültürünün derinlikli analiz edilmesine imkân sağlayacaktır. Özellikle çevrimiçi alanları konu alan çalışmalarda katılımcı haklarını merkeze alan, kültürel duyarlılığı gözeten, veri güvenliğini önceleyen etik çerçevelerin oluşturulması önemlidir. Sağlık kültürüne ilişkin dijital içeriklerin korunması için güvenli, açık erişimli, sürdürülebilir dijital arşivlerin oluşturulması önerilmektedir. Bu arşivler hem araştırmalar için önemli bir kaynak oluşturacak hem de sağlıkla ilgili kültürel mirasın belgelenmesine katkı sağlayacaktır. Bu yönüyle çalışma, sağlık kültürünün dijitalleşmesini güncel bir olgu olarak değil, aynı zamanda disiplinler arası bakış açısıyla geleceğe taşınması gereken bir kültür alanı olarak ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Kaynakça

- American Anthropological Association. (2025, Ocak 11). *What is medical anthropology?* https://medanthro.net/about/history-of-sma/about-medicalanthropology/?utm_source=
- ARMA. (2025, Ocak 14). *Generally Accepted Recordkeeping Principles*.
- Bawden, D. ve Robinso, L. (2022). *Introduction to Information Science* (2nd.). Facet Publishing.
- Conrad, P. ve Bergey, M. (2015). Medicalization: Sociological and anthropological perspectives. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences: Second Edition*, 105-109. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.64020-5>
- COPAR. (2025, Ocak 14). *Directory of anthropological archives ordered by institution*. https://copar.umd.edu/directory-of-ethnographic-archives/?utm_source=
- Corti, L., Van den Eynden, V., Bishop, L., & Woollard, M. (2014). *Managing and sharing research data: a guide to good practice*. Sage Publishing.
- Çavuş, M. N. ve Bozkurt, H. G. (2025). Turizmde kültürel miras kavramını ele alan çalışmalara yönelik bibliyometrik bir inceleme. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 12(4), 186-202. <https://doi.org/10.46868/atdd.2025.965>
- Dağlı Gül, A. Ş., Karaöz Arıhan, S. ve Arıhan, O. (2023). Example of digital exhibition in anthropology and medical education. *Journal of Visual Communication in Medicine*, 46(3), 147–159. <https://doi.org/10.1080/17453054.2023.2247448>
- Franklin, D., Swift, L. ve Flavel, A. (2016). ‘Virtual anthropology’ and radiographic imaging in the forensic medical sciences. *Egyptian Journal of Forensic Sciences*, 6(2), 31–43. <https://doi.org/10.1016/j.ejfs.2016.05.011>
- Góralaska, M. (2020). Anthropology from home. *Anthropology in Action*, 27(1), 46-52. <https://doi.org/10.3167/aia.2020.270105>
- Grigoryan, T. (2024). Short essay: current issues in digital ethnography: Is all ethnography digital? *Journal of Organizational Ethnography*, 13(1), 19-28. <https://doi.org/10.1108/JOE-02-2024-0008>
- Grosman-Rimon, L. ve Wegier, P. (2024). With advancement in health technology comes great responsibility – ethical and safety considerations for using digital health technology: a narrative review. *Medicine*, 103(33), e39136. <https://doi.org/10.1097/MD.00000000000039136>
- Hammersley, M. ve Atkinson, P. (2019). *Ethnography principles in practice* (4th bs). Routledge.
- Harvard Library. (2025, Ocak 14). *Medical Anthropology*. <https://guides.library.harvard.edu/anthro/medanthro>
- ISO. (2021). *ISO 15489-1:2016 Information and documentation- records management*. <https://www.iso.org/standard/62542.html>
- Khalikova, V. (2021). Medical pluralism. *Cambridge Encyclopedia of Anthropology*. <https://doi.org/10.29164/21medplural>
- Kuo, H.-Y. ve Chen, S.-Y. (2025). Predicting user engagement in health misinformation correction on social media platforms in taiwan: content analysis and text mining study. *Journal of Medical Internet Research*, 27, e65631. <https://doi.org/10.2196/65631>
- Landzelius, K. (2006). *Native on the net indigenous and diasporic peoples in the virtual age*. Routledge.
- Lloyd, A. (2010). *Information literacy landscapes: information literacy in education, workplace and everyday contexts*. Elsevier.
- Lupton, D. (2018). *Digital health critical and cross-disciplinary perspectives*. Routledge.
- Melnyk, Y. B., & Pypenko, I. S. (2019). Concept Health Culture in System of Categories Culture and Health. *International journal of education and science*, (2, No. 1), 53-64. <https://doi.org/10.26697/ijes.2019.1.07>
- MHL, (2025). *Medical heritage library*. <https://archive.org/details/medicalheritagelibrary>
- Napier, A.D, Ancarno C, Butler B, Calabrese J, Chater A, Chatterjee H, Guesnet F, Horne R, Jacyna S, Jadhav S, Macdonald A, Neuendorf U, Parkhurst A, Reynolds R, Scambler G, Shamdasani S, Smith SZ, Stougaard-Nielsen J, Thomson L, Tyler N, Volkmann AM, Walker T, Watson J, Williams AC, Willott C, Wilson J, Woolf K. (2014). Culture and health. *The Lancet*, 384(9954), 1607-1639. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61603-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61603-2)

- O'Leary, Z. (2017). *The essential guide to doing your research project*. SAGE Publications Ltd.
- Pasqui, V. (2024). Digital curation and long-term digital preservation in libraries. *JLIS.it*, 15(1), 109-125. <https://doi.org/10.36253/jlis.it-567>
- Pelters, P. (2024). I am what i am? —an integrative review of understandings of 'health identity' and 'illness identity' in scientific literature. *Sociology of Health & Illness*, 46(6), 1169-1191. <https://doi.org/10.1111/1467-9566.13771>
- Pink, S., Horst, H., Postill, J., Hjorth, L., Lewis, T. ve Tacchi, J. (2016). *Digital Ethnography: principles and practice*. SAGE Publications Ltd.
- Pramanik, R. (2018). Documentation and digitalization for access to traditional medicine knowledge in Southern Odisha. *International Journal of Social Science*, 7(2), 327-338.
- Qi, T. ve Liu, L. (2025). Digital cultural heritage archives: conceptual analysis. *ISPRS Archives*, 48(M-9), 1221-1225.
- Rouhani, B. (2023). Ethically digital: contested cultural heritage in digital context. *Studies in Digital Heritage*, 7(1), 1-16. <https://doi.org/10.14434/sdh.v7i1.35741>
- Sadat, A., Green, E., Forsythe, I., Munnelly, S., Eaton, G., Wynn, M., Pearson, F. ve Dobson, E. (2025). Utilization of netnography as a health care research methodology: scoping review. *Journal of Medical Internet Research*, 27, e78025. <https://doi.org/10.2196/78025>
- Shashi, S., Centobelli, P., Cerchione, R. ve Merigo, J. M. (2021). Mapping knowledge management research: a bibliometric overview. *Technological and Economic Development of Economy*, 28(1), 239-267. <https://doi.org/10.3846/tede.2021.14088>
- Smithsonian. (2025). *National anthropological archives*. <https://www.si.edu/siasc/naa>
- Stoumpos, A. I., Kitsios, F. ve Talias, M. A. (2023). Digital transformation in healthcare: technology acceptance and its applications. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(4), 3407. <https://doi.org/10.3390/ijerph20043407>
- UNESCO. (2025). *World heritage*. <https://www.unesco.org/en/world-heritage>
- Vicari, S. ve Cappai, F. (2016). Health activism and the logic of connective action: a case study of rare disease patient organisations. *Information, Communication & Society*, 19(11), 1653-1671. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2016.1154587>
- Vogt, L. (2025). The CLEAR principle: organizing data and metadata into semantically meaningful types of FAIR digital objects to increase their human explorability and cognitive interoperability. *Journal of Biomedical Semantics*, 16(1), 18. <https://doi.org/10.1186/s13326-025-00340-7>
- WHO. (2021). *Global strategy on digital health 2020-2025*.
- WHO. (2024). *Digital health*. <https://www.who.int/>
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (12. bs). Seçkin.